

Azonosító jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2005. május 18.

FÖLDRAJZ

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

I.

Időtartam: 20 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

Az **I. rész** megoldására felhasználható időkeret **20 perc**, ebben a részben **a középiskolai atlasz nem használható**. Az idő letelte után **a megoldott feladatlapot adja át a felügyelő tanárnak!**

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre. Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrészre pontot nem kaphat.

Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe semmit ne írjon!**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. rész

A feladatlap-rész megoldásához atlasz nem használható!

1. Válaszoljon a folyók torkolatával kapcsolatos kérdésekre!

a) Mely tengerbe, vagy öbölbe torkollanak az alábbi folyók? Írja a megfelelő tenger vagy öböl nevét a folyó utáni vonalra!

1. Nílus: .....-tenger

2. Visztula: .....-tenger

3. Tigris: .....-öböl

4. Pó: .....-tenger

5. Rajna: .....-tenger

5 pont	
--------	--

b) Hazánk egyik fő folyója, a Tisza nem tengerbe torkollik. Válaszoljon a kérdésekre!

1. Mely folyóba ömlik? .....

2. Melyik ország, vagy országrész területén található a torkolat? .....

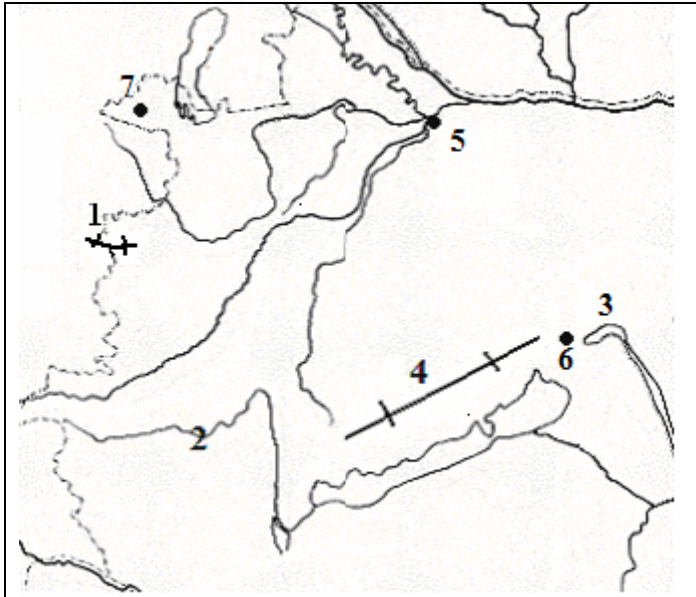
2 pont	
--------	--

7 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Oldja meg a feladatokat a térképvázlat alapján!

a) Nevezze meg, hogy mely földrajzi helyeket jelölik a térképvázlatba írt számok!

1. ....-hegység
2. .... (folyó)
3. ....-tó
4. .... (hegység)
5. .... (város)
6. .... (város)
7. .... (város)

7 pont	
--------	--

b) Válaszoljon a következő kérdésre a térképvázlat megfelelő számának beírásával!

A Nyugat-Dunántúl régió központja, személygépkocsi-gyártása jelentős.

1 pont	
--------	--

c) Nevezze meg a 4-es számmal jelölt hegység fő felépítő kőzetét!

.....

1 pont	
--------	--

9 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Oldja meg a feladatokat a térképvázzlat alapján!

a) Nevezze meg a számokkal jelölt földrajzi fogalmakat!

- 1. ....-öböl
- 2. .... (folyó)
- 3. ....-félsziget
- 4. .... (hegység)
- 5. .... (főváros)

5 pont

b) Mely földtörténeti időben keletkezett a 4-es számmal jelölt hegység?

.....

Nevezze meg a hegység legfontosabb ásványkincsét!

.....

2 pont

c) Melyik külső erő játszott szerepet a Nagy-tavak medencéjének kialakításában?

.....

1 pont

d) Mi a neve az Eire- és az Ontario-tó között kialakult világhírű természeti képződménynek?

.....

1 pont

9 pont

Az első feladatlap-résszel elérhető összes pontszám: 25 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Feladat sorszáma	maximális pontszám	elért pontszám
1.	7	
2.	9	
3.	9	
ÖSSZESEN	25	

_____
javító tanár

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Topográfiai ismeretek, készségek feladatsor		

_____
javító tanár

_____
jegyző

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

Azonosító jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2005. május 18.

FÖLDRAJZ

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

II.

Időtartam: 100 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

A **II. rész** megoldására felhasználható időkeret **100 perc**. Ebben a részben a megoldáshoz használhatja a **középiskolai atlaszt**. Amennyiben szükséges **használja a zsebszámológépet**, de a feladatlapban **tüntesse fel a megoldás menetét is**.

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre. Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrésze pontot nem kaphat.

Mindig a feltett kérdéseknek megfelelően válaszoljon. Az elvártnál több válasz (pl. kettő helyett három példa megnevezése) nem jár többletponttal.

Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe semmit ne írjon!**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. rész

A feladatlap-rész megoldásához atlasz használható!

1. Olvassa el a szöveget, és válaszoljon a kérdésekre!

Budapesten (é.sz. $47,5^\circ$; k.h. 19°) éppen déli 12 óra volt, amikor Kati az órájára nézett, és elhatározta, hogy felhívja a New Orleansban (ész. 30° ; ny.h. 90°) tanuló barátját. De azonnal meg is gondolta magát.

a) Helyi idő szerint hány óra volt ekkor New Orleansban?

Tüntesse fel a számítás elvét is!

Számítás:

Válasz: .....

2 pont	
--------	--

b) Melyik hosszúsági kör mentén mutattak az órák helyi idő szerint éjfélben ebben a pillanatban?

.....

1 pont	
--------	--

c) Mivel magyarázza, hogy Budapesten és Párizsban egyaránt déli 12 órát mutattak az órák ekkor, de a Párizshoz jóval közelebb fekvő Londonban ebben az időpontban még csak 11 óra volt?

.....

.....

2 pont	
--------	--

5 pont	
--------	--

2. Az alábbi kérdésekhez több válasz tartozik, amelyek közül csak egy helyes.

Karikázza be a helyes válasz betűjelét! *Több válasz bekarikázása hibás megoldásnak minősül!*

1. Melyik táj keletkezett gyűrődéssel?

- A) Alpok
- B) Balti-ösföld
- C) Kelet-afrikai-magasföld
- D) Skandináv-hegység
- E) Dél-kínai-hegyvidék

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Mi jellemző a ciklonra?

- A) A Föld felszínével párhuzamosan mozgó légáramlás.
- B) Légörvény, amelynek központjában alacsony légnyomás uralkodik.
- C) Légörvény, amelynek központjában a levegő leszáll.
- D) Száraz, derült időjárást okoz.
- E) Az erősen lehült szárazföldek felett alakul ki.

3. Mikor keletkezik dér?

- A) Ha a levegő hőmérséklete eléri a harmatpontját.
- B) Ha a levegő lehül, és vízgőztartalma kicsapódik.
- C) Ha a lehült felszín fölé melegebb, páradús levegő érkezik.
- D) Ha a kisugárzással lehült felszín lehüti a levegő alsó rétegét, és a kicsapódó vízgőz apró cseppekben válik ki a felszín tárgyain.
- E) Ha a tútelített levegőből derült, szélcsendes időben 0°C alatt kicsapódik a vízgőz a felszín közelében lévő tárgyakra.

4. Melyik Föld-típusú vagy kőzetbolygó?

- A) Jupiter
- B) Mars
- C) Uránusz
- D) Szaturnusz
- E) Neptunusz

5. Mikor keletkezett Földünk kőolaj-készletének döntő része?

- A) A holocénben
- B) Az óidőben
- C) Az újidőben
- D) A középidőben
- E) Az ősidőben

6. Melyik hegységben találhatunk karsztformákat?

- A) Mátra
- B) Bükk
- C) Visegrádi-hegység
- D) Börzsöny
- E) Soproni-hegység

6 pont	
---------------	--

3. A „Tornádó” nevű hajó a d.sz. 20°; k.h.50°-án tartózkodik. A hajó kapitánya üzenetet küld a „Jóreménység” nevű hajónak, amelynek tartózkodási helye az é.sz. 36°; k.h. 14°. Válaszoljon a kérdésekre az atlasz alapján!

1. Melyik óceánon tartózkodik a „Tornádó”? .....

Melyik sziget mellett hajózik el? .....

2. Melyik tengeren hajózik a „Jóreménység”? .....

Mi a neve annak a szigetországnak, amelynek nyugati partjai előtt elhajóznak?

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. A két hajó Dubrovnik kikötőjében várja be egymást. Melyik csatornán kell áthaladnia a „Tornádónak”, hogy a legrövidebb útvonalon jusson el a kikötőbe?

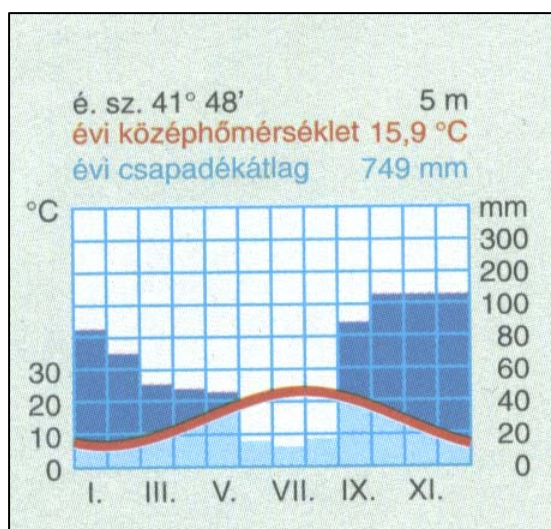
.....

5 pont	
--------	--

4. Figyelje meg az alábbi éghajlati diagramot, és válaszoljon a kérdésekre!

- a) Melyik éghajlatra jellemző a diagram? Válassza ki nevét a szókészletből, és írja azt az ábra alá!

nedves kontinentális éghajlat,   egyenlítői éghajlat,   óceáni éghajlat,
szavanna éghajlat,   mediterrán éghajlat

éghajlat: .....

1 pont	
--------	--

- b) Helyezze el a földrajzi övezetesség rendszerében a megnevezett éghajlatot!

övezet: .....   öv: .....

2 pont	
--------	--

- c) Melyik állítás igaz az éghajlatra? Olvassa le a diagramról és következtessen az adatokból! Írjon **I** betűt az igaz, és **H** betűt a hamis állítások sorszáma elé!

- ..... 1. Az évi közepes hőingadozás nem haladja meg az 5 °C-ot.
..... 2. A csapadék döntően a téli félévben hullik.
..... 3. Télen gyakoriak a nyugatias szelek által szállított ciklonok.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- ..... 4. Az ilyen éghajlatú területen az aprózódás és a mállás évszakosan váltakozik.
- ..... 5. Nyáron a passzát szélrendszer leszálló ágának hatása érvényesül.
- ..... 6. Az ilyen éghajlatú tájak egész évben zöld rétjei kedveznek a legeltető állattenyésztésnek.
- ..... 7. A téli hónapokban gyakoriak a kemény fagyok.
- ..... 8. Az ilyen éghajlatú tájak nagy esésű folyói egész évben alkalmasak a vízenergia-termelésre.
- ..... 9. A csaknem zavartalan nyári napsütés miatt tengerparton fekvő tájai az idegenforgalom kedvelt célpontjai.

9 pont

12 pont

5. Ezekben a feladatokban egy állításhoz négy fogalom, illetve válasz tartozik. Az állítás nemcsak egy fogalomra lehet igaz, hanem többre is, az alábbi variációk szerint:

- A Az állítás az 1. a 2. és a 3. válaszra igaz
- B Az állítás az 1. és a 3. válaszra igaz
- C Az állítás a 2. és a 4. válaszra igaz
- D Az állítás csak a 4. válaszra igaz
- E Az állítás mind a négy válaszra igaz

Írja a megfelelő betűjelet a feladathoz tartozó négyzetbe!

1. Hazánkkal együtt csatlakozott az Európai Unióhoz

1. Észtország
2. Szlovénia
3. Szlovákia
4. Törökország

2. Az USA mezőgazdaságára jellemző

1. A kereső népességnek mindössze néhány százalékát foglalkoztatja.
2. Övezetes elrendeződésű.
3. A farmgazdaságok néhány termék előállítására szakosodtak.
4. Termelékenysége miatt igen jelentős az élelmiszerek exportja.

3. Az Európai Unió fontos intézményének székhelye

1. Bécs
2. Brüsszel
3. Genf
4. Strasbourg

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Jelentős vegyipari központ

1. Tiszaújváros
 2. Dunaújváros
 3. Százhalombatta
 4. Miskolc

5. Az újonnan iparosodott délkelet-ázsiai államok első csoportjához tartozik

1. Dél-Korea
 2. Szingapúr
 3. Tajvan
 4. Japán

5 pont

6. Figyelje meg a táblázat adatait a népesség korcsoportok szerinti százalékos megoszlásáról az egyes régiókban! Az adatok alapján válaszoljon a kérdésekre!

Régió	0-14 éves	15-39 éves	40-59 éves	60 éves és feletti
Közép-Magyarország	14	35	29	22
Közép-Dunántúl	17	36	28	19
Nyugat-Dunántúl	16	36	28	20
Dél-Dunántúl	16	35	28	21
Észak-Magyarország	18	34	27	21
Észak-Alföld	19	36	27	18
Dél-Alföld	17	35	28	20

a) Melyik régióban építene elsősorban újabb gyermekorvosi rendelőket, bővítené az általános- és középiskolákat? .....

1 pont

b) Melyik régiókban lesz leginkább szükség az időskorúakat ellátó intézmények, szolgáltatások bővítésére? .....

1 pont

c) Melyik régió járulhat legkevésbé hozzá az ország GDP-jének előállításához a munkavállalási korú (15-59 év) népesség aránya alapján? .....

1 pont

d) Melyik régióban lehet a legalacsonyabb az átlagéletkor?

.....

Sorolja fel, mely megyék tartoznak ehhez a régióhoz!

.....

Nevezze meg a régió központját! .....

3 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- e) Melyik két adatot tartja a többi régióhoz képest kedvezőtlennek Közép-Magyarország korcsoportok szerinti népességmegoszlásában? Fogalmazzon meg erre egy magyarázatot!

Adat: .....

Magyarázat: .....

2 pont	
--------	--

Adat: .....

Magyarázat: .....

2 pont	
--------	--

10 pont	
----------------	--

7. Olvassa el az információt, és válaszoljon a kérdésekre!

Az euró árfolyama március 1-jén 250 Ft volt, március 10-én 247 Ft-ra változott.

- a) Húzza alá a megfelelő állításokat! *Egynél több állítás bejelölése hibás válasznak minősül.*

Az adott időszakban

1. leértékelődött a forint.
2. felértékelődött a forint.

Ez az eset

1. kedvező az áruexport (kivitel) szempontjából.
2. kedvezőtlen az áruexport (kivitel) szempontjából.
3. nem befolyásolja az áruexportot (kivitel).

Ez a folyamat annak a turistának kedvező, aki

1. forintot akart euróra átváltani.
2. eurót akart forintra átváltani.

3 pont	
--------	--

- b) Melyik turista járt jobban, az, aki március 1-jén vagy aki 10-én váltott át forintra 1000 eurót? Húzza alá a megfelelőt!

1. Aki március 1-jén váltott át.
2. Aki március 10-én váltott át.

Hány százalékot nyert a turista a kedvezőbb időpontban történő átváltással?

Számítás:

Nyereség: ..... %

3 pont	
--------	--

6 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Mi jellemző a kötvényre és a részvényre? Írja a megfelelő betűjelet a megállapítás sorszámára előtti pontozott vonalra!

- A) A kötvényre jellemző
 B) A részvényre jellemző
 C) Mindkettőre vonatkozik

- ..... 1. Értékpapír.
 ..... 2. Visszafizetésére a kibocsátó garanciát vállal.
 ..... 3. Megvásárlásával tulajdonjogot is szerez a befektető.
 ..... 4. Értékét a kereslet-kínálat alakulása határozza meg.
 ..... 5. Az állam is kibocsáthatja bevételének növelésére.

5 pont	
---------------	--

9. Nevezze meg a meghatározások alapján a fogalmakat, folyamatokat!

1. A földkéreg és a földköpeny felső, szilárd része alkotja. ....

1 pont	
--------	--

2. A tengerszint felett azonos magasságban elhelyezkedő pontokat összekötő görbe vonal.
 .....

1 pont	
--------	--

3. Az a hőmérséklet, amelyen a lehűlő levegő telítetté válik. ....

1 pont	
--------	--

4. A hazai gazdaság védelmében a behozott termékekre kivetett adó. ....

1 pont	
--------	--

5. Az árak általános és tartós emelkedése. ....

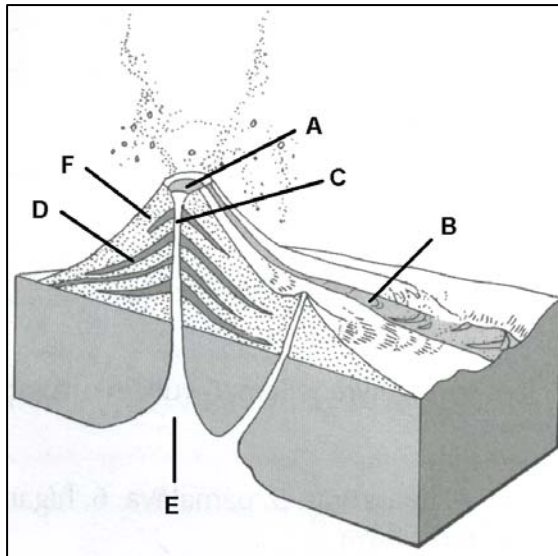
1 pont	
--------	--

6. A kereső népesség megoszlása a gazdasági ágazatok között. ....

1 pont	
--------	--

6 pont	
---------------	--

10. Tanulmányozza az ábrát, és oldja meg a feladatokat!

a) Nevezze meg a vulkán nagybetűkkel jelölt részeit!

A	B .....
C	D .....
E .....-kamra	F .....

6 pont	
--------	--

b) Hogyan nevezzük az ilyen felépítésű vulkánt? .....

1 pont	
--------	--

c) Milyen típusú kőzetlemez-mozgásokhoz kapcsolódik ez a vulkántípus? Húzza alá a megfelelőt!

- közeledő   távolodó

1 pont	
--------	--

d) Nevezzen meg egy ilyen típusú működő (aktív) vulkánt Európában!

.....

1 pont	
--------	--

9 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

11. Döntse el, hogy igazak vagy hamisak az alábbi megállapítások! Írjon I betűt az igaz, és H betűt a hamis állítások sorszáma elé!

- ..... 1. A Föld népességszámának gyors növekedése napjainkra több globális probléma kialakulásához vezetett.
- ..... 2. A nem megújuló, szerves energiahordozók kitermelése és elégetése nagyban hozzájárult a globális felmelegedéshez.
- ..... 3. A technikai fejlődésnek köszönhetően az egészséges ivóvíz ma már a fejlődő világ országában is mindenki számára biztosítható.
- ..... 4. A Száhel-övben tapasztalható elsivatagosodás egyértelműen a kedvezőtlen természeti folyamatok következménye.
- ..... 5. Az ózonréteg elvékonyodásáért alapvetően a közlekedés, a gépkocsik számának gyors növekedése okolható.
- ..... 6. A megújuló energiaforrások hasznosítását technikai-technológiai problémák és a magas költségek egyaránt nehezítik.

6 pont	
---------------	--

<i>A második feladatlap-résszel elérhető összes pontszám:</i>	<i>75 pont</i>	
--	-----------------------	--

<i>A feladatlappal elérhető összes pontszám:</i>	<i>100 pont</i>	
---	------------------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Feladat sorszáma	maximális pontszám	elért pontszám
Topográfiai ismeretek feladatsor	25	
1.	5	
2.	6	
3.	5	
4.	12	
5.	5	
6.	10	
7.	6	
8.	5	
9.	6	
10.	9	
11.	6	
ÖSSZESEN	100	
	százalék	

_____
javító tanár

	elért pontszám	programba beírt pontszám
(I. Topográfiai ismeretek, készségek — feladatsor II. Földrajzi ismeretek, képességek — feladatsor) Írásbeli vizsgarész pontszáma		

_____
javító tanár

_____
jegyző